

22.11.2022

Pelastuskomentaja

86 §

Lausunto luonnoksesta sisäministeriön asetukseksi hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta

HEL 2022-012594 T 03 00 00

VN/6188/2021

Päätös

Helsingin kaupungin pelastuslaitos (myöhemmin pelastuslaitos) kiittää mahdollisuudesta saada lausua luonnoksesta sisäministeriön asetukseksi hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta.

Pelastuslaitos lausuu asiasta seuraavaa:

Pelastuslaitos katsoo, että asetus hyvinvointialueiden seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta on tervetullut. Asetus antaa yhtenäiset rakenteet hyvinvointialueilla vuosittain laadittaville selvityksille. Ilman kaikille hyvinvointialueille yhteistä rakennetta tietojen vertaaminen hyvinvointialueiden välillä olisi kohtuuttoman työlästä. Pelastuslaitos esittää, että kaikille yhteinen selvityksen sisältörunko julkaistaisiin asetuksen liitteenä, millä varmistettaisiin yhteisen rakenteen välittömästi tapahtuva käyttöönotto kaikilla alueilla.

Pelastuslaitos toteaa, että kaikille yhteisestä sisältörungosta huolimatta selvityksessä raportoitava tietosisältö voi merkittävästi poiketa toisistaan eri hyvinvointialueiden välillä. Tietosisältöön kohdistuvat vaatimukset on kuvattu selvityksen joissakin osissa erittäin yksityiskohtaisella tasolla, kun taas joidenkin osien kohdalla vaatimukset tietosisällöstä jäävät yleiselle tasolle. Pelastuslaitos katsoo, ettei aluehallintoviraston laatimien asiantuntija-arvioiden tule kirjata puutteiksi sellaisia raportoitamatta jääneitä tietoja, joiden raportoimista ei ole asetuksessa erikseen edellytetty.

Pelastuslaitos pitää vuotuisen selvityksen antamisen rytmitystä ja aikataulutusta haastavana. Asetuksessa ei ole erikseen säädetty sitä, milloin vertailu muiden alueiden vastaaviin tietoihin tehdään. Näin ollen voitaneen olettaa, että tietoja verrataan vasta sen jälkeen, kun hyvinvointialueet ovat asetuksen mukaisesti seuraavan vuoden toukokuun loppuun mennessä toimittaneet selvityksensä sisäministeriölle ja aluehallintovirastolle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että mahdollisia vertailutietoja voidaan esittää vasta seuraavan vuoden selvityksessä. Pelastuslaitos katsoo, että tietojen vertaamisen tulisi tapahtua selvityk-

22.11.2022

Pelastuskomentaja

sen kohteena olevaa vuotta seuraavana vuonna jo alkuvuodesta, jolloin vertailutiedot voitaisiin ottaa mukaan selvitykseen. Erikseen tulisi ratkaista, mitkä alueet suorittavat keskenään vertailua. Esimerkiksi Helsingin tapauksessa tietoja on tarkoituksenmukaista verrata muiden suurten kaupunkikeskittymien ympärille rakentuvien hyvinvointialueiden tietoihin. Tietoja vertailtaessa alueet voisivat keskenään sopia vertailtavista tiedoista, jolloin yhteistyöhön osallistuvien hyvinvointialueiden selvityksissä esitettäisiin vertailutiedot yhtenäisellä tavalla.

Pelastuslaitoksessa on kiinnitetty huomiota selvitysten antamisen aikatauluun. Selvityksen antamista seuraavan vuoden toukokuun loppuun mennessä voidaan pitää riittävän väljänä aikatauluna. Sen sijaan aluehallintovirastojen kannalta aikataulu on varsin kireä, jos niiden on tuotettava yhden kuukauden (kesäkuu) aikana asiantuntija-arviot. Yhtä kireältä vaikuttaa valtakunnallisen asiantuntija-arvion laatimisesta vastaavalle aluehallintovirastolle annettu aikataulu, kun tämän kokoavan valtakunnallisen arvion on valmistuttava elokuun loppuun mennessä. Aikataulua voidaan pitää kohtuuttoman tiukkana etenkin, kun otetaan huomioon näiden tärkeiden työvaiheiden sijoittuminen keskelle vuosilomakautta. Näin tiukka aikataulu vaikuttaa väistämättä asiantuntija-arvioiden laatuun. Pelastuslaitos esittää, että aikataulu otettaisiin vielä uudelleen tarkasteluun. Sopiva aikataulu voisi olla esim. hyvinvointialueiden selvitysten valmistuminen huhtikuun loppuun mennessä, aluehallintovirastojen asiantuntija-arvioiden valmistuminen kesäkuun 15. päivään mennessä ja valtakunnallisen asiantuntija-arvion valmistuminen elokuun loppuun mennessä. Lisäksi tulisi erikseen ratkaista, milloin ja miten alueiden välillä tapahtuva vertailu tehdään.

Pelastuslaitos on kiinnittänyt huomiota siihen, ettei selvityksen laatimisen teknisestä toteutustavasta ole säädetty asetuksessa. Asetustekstin perustella voitaneen olettaa, että selvitykset toimitetaan kirjallisina raporteina yhtenäistä rakennetta noudattaen. Näin ollen selvitysten antamisessa ei käytettäisi vuonna 2022 harjoituskierröksellä käytettyä verkkolomaketta (Webropol-lomake). Pelastuslaitos katsoo, että kirjallisen raportin laatiminen asetuksessa esitetyllä rakenteella on hyvä ja kannatettava käytäntö. Kirjallinen raportti voidaan myös vaivattomasti julkaista hyvinvointialueen pelastustoimen verkkosivuilla.

Pelastuslaitos esittää, että asetukseen tulisi lisätä velvollisuus julkaista laadittu selvitys – siltä osin kuin tieto on julkista – hyvinvointialueen pelastustoimen verkkosivuilla. Tämä on välttämätöntä sekä toiminnan läpinäkyvyyden että vertailutietojen keräämisen kannalta. Jos asetus ei sisällä velvoitetta selvityksen julkaisemiselle, siinä tulisi tarkemmin kuvata, miten hyvinvointialueet saavat käyttöönsä toisilla hyvinvointialueilla laaditut selvitykset.

22.11.2022

Pelastuskomentaja

Asetusluonnokseen (3 §) on kirjattu seuranta- ja raportointikohteeksi omavalvontaohjelmassa määriteltyjen laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen. Pelastuslaitos muistuttaa, ettei sisäministeriö ole antanut asetusta pelastustoimen omavalvontaohjelman rakenteesta ja sisällöstä. Näin ollen tässä lausunnon kohteena olevassa asetuseräluonnoksessa ei tulisi esittää tällaista raportointivaatimusta. Hyvinvointialueiden omavalvontaohjelmat tulevat poikkeamaan suuresti toisistaan sekä rakenteeltaan että sisällöltään. Lisäksi on syytä muistaa, että omavalvonnassa ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää ohjelmatasolle yksityiskohtaisia tavoitetaso kuvauksia. Omavalvontaohjelmat on tarkoitettu ylätasoin linjausasiakirjoiksi.

Pelastuslaitos toteaa, ettei asetuksessa ole riittävän yksityiskohtaisella tasolla kuvattu pelastustoimen palvelujen kustannuksista (5 § 1 mom) raportoitavia tietoja. On ennakoitavissa, etteivät selvitykset tule tarjoamaan laadullisesti riittävää ja eri alueiden välillä vertailukelpoista tietopohjaa hyvinvointialueiden pelastustoimen rahoituksesta käytäviin neuvotteluihin.

Asetuseräluonnoksessa säädetään (6 §) hyvinvointialueen velvollisuudesta seurata palveluiden tuottavuutta ja verrata sitä vastaavaan muihin hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Jotta vertaileminen hyvinvointialueiden kesken olisi mahdollista, tulee pelastustoimen tuottavuuden arvioimiseen määritellä valtakunnallisesti yhtenäiset mittarit.

Sisäministeriö on toimittanut samanaikaisesti lausunnon kaksi asetuseräluonnosta: hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuutta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviota käsittelevän asetuseräluonnoksen lisäksi lausuntoa on pyydetty sisäministeriön asetuseräluonnosta pelastustoimen palvelutasopäätöksestä. Näiden kahden asetuksen sisällöt vastaavat osin toisiaan. Palvelutasopäätöksestä laaditun asetuksen 8 § sisältää luettelon palveluista ja tehtävistä, joiden palvelutasosta on päätettävä. Tälle parin muodostaa seurantavelvollisuudesta säädetyn asetuksen 2 §, jossa on yksityiskohtaisella tasolla säädetty hyvinvointialueella laadittavan selvityksen sisällöstä. Em. kohdat asetuksissa vastaavat melko sanatarkasti toisiaan. Pelastuslaitoksen tekemien havaintojen mukaan ainakin seitsemässä kohdassa kirjaustavat poikkeavat toisistaan. Osin nämä ovat täysin ymmärrettäviä eroja kirjaustavoissa, mutta mm. väestönsuojeluun varautumisessa epäselväksi jää, että jos palvelutasopäätöksessä on päätettävä väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarpeesta, miksi selvityksessä on raportoitava johto- ja erityishenkilöstön koulutuksesta. Eikö selvityksessä tulisi pikemminkin raportoida toimintavuoden aikana toteutetusta koulutuksesta, ei koko henkilöstön koulutustasosta? Vastaavalla tavalla hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatioon liittyvä kirjaus jättää tulkinnan varaa, kun palvelutasopäätös edellyttää päätöstä hyvinvointialueen

22.11.2022

Pelastuskomentaja

väestönsuojeluorganisaatiosta ja vastaavasti palvelusta laadittavan selvityksen tulee sisältää hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittämisen. Pelastuslaitos esittää, että näiden kahden asetusluonnoksen välillä olevat erilaiset kirjaustavat näissä em. pykälissä käytyihin vielä ajatuksella läpi.

Pelastuslaitos pitää kannatettavana sitä, että hyvinvointialueen tulee selvityksessään esittää tietoja pelastustoimen vaikuttavuudesta alueellaan. Asetusluonnoksessa on esitetty, että vaikuttavuustietoja on esitettävä kolmelta eri osa-alueelta. Pelastuslaitos katsoo, että asetusta tulisi tältä osin tarkentaa, jotta eri hyvinvointialueilta saatavat tiedot olisivat yhdenmukaisia ja siten vertailukelpoisia. Tämä asia voitaisiin ratkaista esim. asetuksen liitteessä, joka sisältäisi yksityiskohtaisen listauksen niistä vaikuttavuusmittareista, joihin selvityksessä odotetaan saatavan tieto raportoitavalta vuodelta. Pelastuslaitos huomauttaa, että asetuksen perusteluteksteissä mainitut valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle (Laki pelastustoimen järjestämisestä, 8 §) eivät sisällä pelastustoimelle asetettuja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita. Valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle sisältävät asiakirjan nimen mukaisesti tavoitteita pelastustoimen järjestämiselle.

Lisätiedot

Jarmo Koskela, suunnittelu- ja kehittämispäällikkö, puhelin: 31030039
jarmo.koskela(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sisäministeriö

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

22.11.2022

Pelastuskomentaja

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 86 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

22.11.2022

Pelastuskomentaja

Jani Pitkänen
pelastuskomentaja

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 22.11.2022.